

М.В. Балко. — Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2010. — 200 с.

3. Кучерявий А.О. Проектування самостійної роботи студентів юридичних спеціальностей: навч. посіб. / А.О. Кучерявий, М.Л. Шелухін, В.В. Кадала та ін.; За заг. редакцією А.О. Кучерявого. — Донецьк : ПП «ВД «Кальміус», 2013. — 200 с.

5. Солдатенко М.М. Теорія і практика самостійної пізнавальної діяльності : Монографія / М.М. Солдатенко. — К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2006. — 198 с.

6. Степанов О.М. Основи психології і педагогіки: навч. посіб. / О.М. Степанов, М.М. Фіцула. — К. : Академвидав, 2005. — 520 с.

7. Юридическая педагогика: учебник для студентов вузов / под ред. В.Я. Кикотя, А.М. Столяренко. — М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2004. — 895 с.

Розглянуто проблему фактичної відсутності системи управління самостійною роботою майбутніх юристів при потребі закладів освіти в такій структурі. Вивчено сім принципів функціонування системи управління, які регулюють структуру, зміст, цільову спрямованість системи. Враховано специфіку підготовки юристів.

Ключові слова: принципи, система управління, самостійна робота, майбутні юристи, навчальний процес.

Рассмотрена проблема фактического отсутствия системы управления самостоятельной работой будущих юристов при потребности учреждений образования в такой структуре. Изучены семь принципов функционирования системы управления, которые регулируют структуру, содержание, целевую направленность системы. Учтена специфика подготовки юристов.

Ключевые слова: принципы, система управления, самостоятельная работа, будущие юристы, учебный процесс.

The problem of actual absence of management system of future lawyers' self-learning work with the needs of educational institutions in such a structure is considered. The seven principles of functioning of a management system that regulate the system's structure, substantive features, target orientation are studied. The specific of preparation of lawyers is taken into account.

Keywords: principles, management system, self-learning work, future lawyers, learning process.

УДК 378

Д.М. Луп'як
м. Вінниця, Україна

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО НАПРЯМУ

Постановка проблеми. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року визначає мету, стратегічні напрями та основні завдання, на виконання яких має бути спрямована реалізація державної політики у сфері освіти [1]. Нині в Україні відбувається становлення нової системи освіти, яка зорієнтована на входження в єдиний світовий освітній і інформаційний простір. Цей процес супроводжується істотними змінами в педагогічній теорії і практиці навчально-виховного процесу. Навчальний заклад має впливати на якість освіти через багатоканальний механізм розроблення інноваційних педагогічних ідей, теорій і технологій та підготовку фахівців, які б виступали носіями цих технологій та мали б компетенцію щодо їх реалізації в освітній практиці. Питання упровадження компетентнісного підходу є ключовими у нормативних документах у галузі розвитку вітчизняної вищої освіти. На цих аспектах наголошується в Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Законі України «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти та ін.

Однією із сучасних і актуальних проблем розвитку педагогічної теорії і практики, що активно обговорюється вченими в країнах, які підписали Болонську декларацію, є вдосконалення систем освіти з позицій компетентнісного підходу. Аналіз сучасних наукових праць дозволяє зробити висновок, що компетентнісний підхід висуває на перше місце не інформованість тих, хто навчається, а вміння самостійно вирішувати проблеми в різних

ситуаціях. Нагальна потреба у висококваліфікованих фахівцях, здатних вирішувати різнопланові проблеми робить надзвичайно актуальними дослідження стосовно фахової компетентності майбутніх учителів технологічного напрямку. Тому необхідним є пошук інноваційних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів технологій на основі компетентнісного підходу.

На думку Н. Дем'яненко компетентнісний підхід у підготовці педагогів передбачає суб'єктність відносин викладач-студент, кредитно-модульну систему організації навчального процесу, блочно-модульну побудову навчально-методичних комплексів, їх оснащення діагностичними матеріалами, впровадження технологій наукового дослідження, пріоритет магістратури у багаторівневій підготовці з асинхронністю навчального процесу та розвитком академічної мобільності студентів [3, с. 322-332]. У зв'язку з цим одним із головних результатів їх підготовки в педагогічних ВНЗ має бути сформованість основних видів компетентності, серед яких стрижнровою є фахова компетентність як здатність і готовність до творчої професійної діяльності. Зростання ролі творчої особистості педагога набуває особливої актуальності і відбувається шляхом розвитку їх фахової компетентності, тобто усвідомленої, цілеспрямованої, планомірної та безперервної діяльності вчителів, удосконалення їх теоретичної та практичної підготовки.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. На теперішній час наявна значна кількість науково-теоретичних і науково-методичних робіт, у яких аналізується суть компетентнісного підходу. У дисертаціях російських науковців на змістовому та процесуальному рівнях досліджені проблеми формування ключових (О. Бобієнко, Казань, 2005; І. Чаплигіна, Москва, 2006) і професійних компетенцій (І. Чебанная, Астрахань, 2008; К. Гурєєва, Самара, 2009) у випускників коледжів.

На теренах України переважно вивчаються проблеми формування компетентності учнів (С. Бондар, В. Бурлаченко, О. Пометун), майбутніх кваліфікованих робітників (Т. Герлянд) та студентів (І. Головнієва). Упровадженням компетентнісного підходу в практику ВНЗ України опікуються Н. Бібік, Г. Гавришак, І. Драч, Л. Кайдалова, С. Клепко, О. Овчарук та ін.

Ідеї модернізації освіти на компетентнісній основі активно розробляються вітчизняними та зарубіжними дослідниками В. Болотовим, І. Зимньою, О. Овчарук, О. Пометун, С. Трубачевою, В. Серіковим, В. Шадріковим, А. Хуторським та ін.

Проблема підвищення професійної компетентності педагогічних кадрів розглядається в різних аспектах у працях В. Адольфа, Ш. Амонашвілі, І. Ареф'єва, Ю. Бабанського, С. Батищева, В. Бондаря, О. Владиславлева, С. Висоцької, Ю. Гільбуха, С. Гончаренка, М. Дробнохода, Т. Добудько, С. Єлканова, В. Ізвозчикова, М. Коломійця, Н. Кузьміної, Н. Лобанової, В. Лозової, А. Маркової, А. Орлова, В. Синенка, М. Скаткіна, М. Чошанова, О. Шияна та ін. Так педагогічний аспект розглядали В. Бездухов, Л. Большакова, Т. Добудько; психологічний — М. Лук'янова, О. Попова, В. Семиченко, Н. Яковлева; соціально-перцептивний — Н. Єршова; загальнокультурний — О. Котлярова; комунікативний В. Кузовлев.

Проблемі застосування компетентнісного підходу у підготовці майбутніх учителів технологій присвячені наукові доробки О. Коберника [4], В. Сидоренка [7], В. Стешенка [8], а також дисертаційні дослідження Н. Гусак [2] і інших науковців.

Саме компетентнісний підхід розглядається як один із важливих концептуальних принципів, який визначає сучасну методологію оновлення змісту освіти. Проте, незважаючи на збільшення кількості наукових публікацій з проблем компетентнісного підходу, понятійний апарат, що характеризує суть цього підходу в освіті, ще недостатньо обґрунтований.

Метою статті є розкриття характеристик та ознак виявлення базових компетентностей педагогічного працівника, а також загальнофахових компетентностей учителів технологічного напрямку й виокремлення шляхів їх формування в майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Сучасний етап розвитку системи освіти України характеризується впровадженням компетентнісного підходу до змісту освіти, який, у свою чергу, підкреслює його практико орієнтованість. Стратегічним завданням вищої школи є підготовка компетентного фахівця, здатного ефективно діяти за межами навчальних ситуацій, розв'язувати типові й проблемні завдання у власній професійній діяльності.

Використання компетентнісного підходу при складанні галузевого стандарту освітньо-кваліфікаційної характеристики професійної підготовки вчителя технологій передбачає використання двох основних методологічних підходів — компетентнісного та суб'єктно-діяльнісного. У Комплексі нормативних документів компетентнісний підхід будується на основі європейського проекту TUNING [9]. На думку науковців застосування компетентнісного підходу до створення галузевих стандартів вищої освіти ні в якому разі не може замінювати традиційну для вітчизняної освіти систему «знання, уміння, навички» та підходи до їх визначення, а має створювати передумови для більшого та гнучкішого наближення результатів освіти до потреб та вимог ринку праці, подальшого розвитку освітніх технологій та системи освіти в цілому. Оскільки компетентності фахівця пов'язані з його професійною діяльністю, то для визначення її змісту доцільно застосувати суб'єктно-діяльнісний підхід.

Сутність застосування цього підходу полягає в тому, що зміст професійної освіти має бути сформованим не на основі певних наук чи окремих систем вимог, а на основі відповідних професійних задач, що входять до складу професійних функцій чи видів діяльності фахівця певної професії, спеціальності та кваліфікації [5]. Трудові функції, типові задачі діяльності та професійні уміння, визначені відповідно до такого підходу, найбільш повно відображають складну специфічну структуру предмета діяльності майбутнього фахівця. Ця структура відображається в освітньо-кваліфікаційній характеристиці, на основі якої безпосередньо й здійснюється побудова навчального матеріалу та забезпечується формування методології й методики професійного мислення, тобто визначається зміст вищої професійної освіти. Отже, компетентності мають відповідати цим трудовим функціям, типовим задачам діяльності та професійним умінням.

Аналізуючи головну мету формування педагогічної компетентності майбутнього учителя технологій, якою є забезпечення належної професійної підготовки випускника ВНЗ в умовах ступеневої освіти та його конкурентноздатності на ринку освітніх послуг слід конкретизувати основні завдання:

- забезпечення оволодіння технологіями самоорганізації та самоактуалізації;
- створення умов для становлення професійної культури майбутнього фахівця;
- активізація формування ключових компетенцій майбутнього вчителя технологічного напрямку;
- формування професійної мобільності майбутніх учителів технологій;
- організація методичної, дидактичної та інформаційної підтримки студентів;
- формування соціальної активності на основі особистісних якостей та соціальних умінь особистості.

Поняття «компетентність» (лат. *competens* — відповідний, здібний) означає коло повноважень будь-якої посадової особи чи органу; володіння знаннями, досвідом у певній галузі. Під професійною компетентністю педагога розуміють особистісні можливості учителя, які дозволяють йому самостійно й ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу. Для цього потрібно знати педагогічну теорію, уміти застосовувати її в практичній діяльності. «Компетентність» визначає рівень професіоналізму особистості, а її досягнення відбуваються через здобуття нею необхідних компетенцій, що є метою професійної підготовки фахівців.

Наслідком професійного зростання особистості майбутнього фахівця та розвитку його професійних здібностей є фахова компетентність, яку набуває студент. Фахова компетентність — здатність успішно виконувати професійні завдання й обов'язки тієї посади, на яку людина претендує. Це кваліфікаційна характеристика фахівця, зокрема:

- ґрунтовні знання із загальноосвітніх і фахових дисциплін (загальна ерудиція);
- володіння професійною технологією — здатність мобілізувати знання та вміння для вирішення конкретних професійних проблем;
- висока кваліфікація, яка характеризується поліфункціональністю — уміння переносити набуту здатність виконувати виробничі завдання на різні ланки професійної діяльності;

- уміння аргументувати способи вирішення проблеми на різних рівнях активності;
- уміння співпрацювати з колегами (співдружність, взаємодопомога тощо);
- професійна компетентність асоціюється з успішною поведінкою фахівця в нестандартних ситуаціях, із неформалізованою взаємодією з партнерами, умінням оперувати суперечливою інформацією або з динамічними системами.

Науковці І. Лернер, В. Краєвський, А. Хуторський запропонували розглядати професійну компетентність учителя як єдність трьох складових:

- когнітивна складова (наявність системи педагогічних і спеціальних предметних знань);
- операціонально-технологічна складова (володіння методами, технологіями, способами педагогічної взаємодії, методами навчання конкретного предмета);
- особистісна складова (етичні та соціальні позиції й установки, риси особистості фахівця).

А. Маркова виокремлює у структурі профкомпетентності такі компоненти:

Спеціальний — володіння власне професійною діяльністю на достатньо високому рівні, здатність проектувати свій подальший професійний розвиток.

Соціальний — володіння спільною (груповою, кооперативною) професійною діяльністю, співробітництвом, а також прийнятими в конкретній професії прийомами професійного спілкування, соціальна відповідальність за результати своєї професійної праці.

Особистісний — володіння прийомами особистісного самовираження та саморозвитку засобами протистояння професійним деформаціям особистості.

Індивідуальний — володіння прийомами самореалізації і розвитку індивідуальності у межах професії, готовність до професійного зростання, вміння раціонально організувати свою працю без перевантажень.

Дослідниця С. Іванова, узагальнивши всі запропоновані вченими підходи, прийшла до висновку, що **структуру професійної компетентності** вчителя на основі діяльнісного підходу становлять такі основні компоненти:

- спеціальний;
- соціальний;
- особистісно-індивідуальний.

У свою чергу, спеціальний компонент поєднує **науково-теоретичну, методичну та психологічну** складові.

Науково-теоретична складова компетентності охоплює обізнаність у галузі навчального предмета.

Методична складова компетентності передбачає певний рівень майстерності у галузі засобів формування знань, умінь, навичок, ставлень і ціннісних орієнтацій учнів.

Психологічна складова компетентності включає **диференційно-психологічний** компонент у галузі обізнаності з мотивів, здібностей, спрямованості школярів; рефлексію педагогічної діяльності або **аутопсихологічний** компонент.

Формування професійної компетентності майбутнього учителя технологій ґрунтується на таких принципах навчання:

- 1) загальнодидактичні (принципи систематичності й послідовності, доступності, наочності, емоційності, свідомості, активності й самостійності, єдності теорії і практики, міцності знань);
- 2) специфічні (принципи гуманізації, професійної спрямованості, професійної мобільності, оптимальності, цілеспрямованості).

Процес формування професійної компетентності майбутнього учителя технологій відбувається за двома напрямками:

- 1) теоретична підготовка (набуття професійно-педагогічних знань);
- 2) практична підготовка (формування професійних умінь та навичок, набуття первинного досвіду фахової діяльності).

Формування професійної компетентності майбутнього учителя технологій розглядається нами як цілеспрямований процес, здійснюваний на основі певних педагогічних умов з

використанням засобів розвиваючих технологій і передбачуваним результатом розвитку професійних і особистісних умінь. Ми виокремили такі педагогічні умови формування фахової компетентності майбутніх учителів технологій у ВНЗ:

- цілеспрямована організація навчального процесу на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісного підходів до професійної підготовки майбутніх учителів технологій;
- створення професійно-креативного навчально-виховного середовища у процесі вивчення дисциплін професійно-практичної підготовки;
- забезпечення професійної спрямованості навчання, розроблення комплексу професійно орієнтованих ситуативних завдань та їхнього методичного супроводу;
- створення ситуацій зацікавленості майбутнього учителя педагогічною діяльністю та її результатами.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика педагогічного працівника зазначає базові компетентності, до яких належать: фахова (здатність до реалізації функцій професійної діяльності), соціальна, загально-культурна, здоров'язберігаюча та громадянська.

До функцій **фахової компетентності** належать:

- мотиваційна і стимулююча, ознаками якої є готовність учителя застосовувати засоби, прийоми, технології щодо мотивації та стимулювання суб'єктів педагогічного процесу;
- проектувальна — здатність визначати цілі (стратегічні, тактичні, оперативні), планувати процеси для досягнення бажаних результатів, планувати діяльність суб'єктів педагогічного процесу;
- організаційна — здатність організовувати процеси, створювати умови для досягнення бажаних результатів;
- конструктивна — спроможність переносити знання та уміння з одного виду професійної діяльності в інший; добирати доцільні методи, форми, засоби педагогічної діяльності; конструювати педагогічні заходи (навчальні заняття, виховні заходи, педагогічні збори тощо); розробляти методичне забезпечення педагогічного процесу;
- дослідницька — здатність до організації та проведення досліджень (теоретичних, практичних), пошукової роботи; наукового аналізу й узагальнення власного педагогічного досвіду;
- контрольно-аналітична (діагностична) — спроможність організовувати та проводити процедури контролю, визначати критеріальну основу оцінювання;
- рефлексивна — здатність до переосмислення процесів, результатів, засобів їх досягнення; визначення шляхів покращення якості процесів та результатів.

До спеціально-фахових компетентностей майбутніх учителів технологічного напрямку належать функціональні, когнітивні, діяльнісні та соціально-особистісні компоненти.

Ознаками виявлення *організаційних* функцій фахової компетентності є здатність забезпечувати належний рівень викладання предметів «Трудове навчання», «Технології» та «Інформатика» відповідно до діючих навчальних програм, дотримуючись вимог Державного стандарту базової і повної середньої освіти. До *проектувальних* функцій належить здатність формувати технічно, технологічно, інформаційно освічену особистість, підготовлену до активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства. *Методичними* функціями є: готовність розробляти навчальні програми спецкурсів, факультативів, гуртків освітньої галузі «Технологія»; знання методики формування творчого системного мислення; інформаційної, технологічної культури і технологічної етики. *Практичні* функції характеризуються володінням методикою підготовки й проведення навчальних занять і практичних робіт з трудового навчання та «Технології».

Оздоровчою функцією фахової компетентності є дотримання правил техніки безпеки й охорони здоров'я учнів і відповідних правил поведінки у навчальних кабінетах інформатики й інформаційних технологій і майстернях трудового навчання. *Інформаційна* компетентність характеризує здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій,

орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб ринку праці; застосовування інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності та повсякденному житті, раціональне використання комп'ютера й комп'ютерних засобів при розв'язуванні задач, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням та обміном; будувати інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою засобів ІКТ.

Когнітивні функції фахової компетентності учителів технологічного напрямку можна поділити на соціально-теоретичні, спеціально-методичні та спеціально-технологічні:

– *спеціально-теоретичні* — здатність використовувати психолого-педагогічні закономірності організації навчально-виховного процесу, методологічні засади освітнього процесу навчання, загальні принципи побудови змісту освіти в школі, теоретичні засади моделювання навчально-виховного процесу з урахуванням різних вікових груп та індивідуальних особливостей учнів; концепції національного виховання; шляхів удосконалення змісту і структури трудового навчання; психолого-педагогічні основи викладання трудового навчання; нові досягнення психолого-педагогічної науки і перспективного педагогічного досвіду з метою впровадження їх у практику роботи;

– *спеціально-методичні* — знання програмно-методичних матеріалів і документів щодо змісту та організації навчально-виховного процесу в освітній галузі «Технологія»; методики викладання навчальних розділів, тем, які передбачаються навчальними програмами; основних підручників, посібників, робочих зошитів, додаткової літератури, які використовуються під час викладання трудового навчання та «Технології» в школі; основних форм і методів організації навчально-трудова діяльності; основних типів навчальних занять з трудового навчання та їх структури;

– *спеціально-технологічні* — знання технологій обробки різних конструкційних матеріалів; основних вимог до наукової організації праці вчителя трудового навчання; можливостей сучасних Інтернет-технологій і вміння їх використовувати у професійній діяльності.

Діяльнісна компетентність супроводжується спеціально-методичними та спеціально-технологічними функціями:

– *спеціально-методичні* — здатність до модернізації навчально-виховного процесу; створення умов щодо впровадження компетентісно орієнтованого підходу у НВП, допрофільного і профільного навчання, розробки сучасних науково-методичних комплексів тощо;

– *спеціально-технологічні* — робота за програмами й технологіями високої складності (профільна школа); володіння вміннями та навичками користувача офісних технологій для здійснення педагогічної діяльності; сучасними педагогічними технологіями.

Соціально-особистісна компетентність учителя технологій проявляє педантизм, точність, охайність, готовність допомогти іншим в освоєнні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та критично оцінити їх використання у професійній діяльності.

На підставі узагальнення методичної літератури та враховуючи визначені складові компетентісного підходу можна охарактеризувати рівні сформованості фахової компетентності майбутнього вчителя технологій під час проходження педагогічної практики та на заняттях з дисципліни теорія і методика трудового та професійного навчання.

Низький. Не вміє пристосовувати виклад навчального матеріалу до особливостей аудиторії. Мету занять визначає стихійно, без урахування підготовленості учнів. Навчально-методичну літературу використовує мінімально. Переважають традиційні методи одностороннього пояснення, учні пасивно сприймають інформацію. Елементи організаційної структури уроку не обґрунтовані, не чіткі.

Середній. Володіє стратегією навчання учнів знанням, умінням, навичкам за розділами курсу. Мета і завдання діяльності обґрунтовані. Переважають традиційні методи і прийоми навчально-пізнавальної діяльності. Активізація діяльності учнів здійснюється без глибокого дидактичного обґрунтування.

Достатній. Володіє стратегією компетентнісного підходу. Мета уроку формулюється у діяльнісній формі. Чітко визначає етапи уроку, форми і методи навчально-пізнавальної діяльності відповідно до етапів. Зміст, методи, прийоми та технології навчання відповідають меті та змісту уроку. Вміло використовує різні моделі (пасивна, активна, інтерактивна) навчання. Може формувати предметну компетентність учнів. Використовує діяльнісний, диференційований та особистісно орієнтований підхід.

Високий. Володіє стратегією компетентнісного підходу. Мета уроку формулюється у діяльнісній формі. Чітко визначає етапи уроку, форми і методи навчально-пізнавальної діяльності відповідно до етапів. Зміст, методи, прийоми та технології навчання відповідають меті та змісту уроку. Вміло використовує різні моделі (пасивна, активна, інтерактивна) навчання. Може засобами навчального предмета формувати в учнів ключові, загальнопредметні та предметні компетентності. Використовує діяльнісний, диференційований та особистісно орієнтований підхід.

Становлення педагогічної компетентності вимагає особливого навчального процесу, де має місце не тільки вирішення поставлених завдань, але й постановка нових; акцент на способі мислення (здобутті знань); розуміння знання як змінюваної моделі, що має обмежене застосування; самопідготовка до непередбачуваних ситуацій, до зміни ролей, саморозвитку. Іншими словами компетентність — це власний досвід, набутий за підтримки майстра. Якщо теоретичне знання єдине для всіх студентів, то компетентність своєрідна, тобто несе образ, власний почерк фахівця [6, с. 35].

Висновки. Отже, з урахуванням аналізу існуючих у зарубіжній та вітчизняній науці досліджень з питань компетентнісного підходу зрозуміло, що крім формування знань, умінь, навичок та професійних якостей, важливих для майбутнього фахівця, задачею викладачів є також формування відповідного світогляду в студентів щодо розкриття змісту основних положень Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» та нової структури трудової підготовки у загальноосвітніх навчальних закладах. Професійна компетентність учителя технологічного напрямку — це якісна інтегральна характеристика особистості фахівця, що визначає його готовність і здатність до виконання професійних функцій у процесі педагогічної діяльності.

Таким чином, формування професійної компетентності в майбутнього вчителя технологій можливе за умов:

- створення компетентнісної моделі фахівця й визначення цілей і завдань навчальних курсів на її базі;
- розробки компетентнісно зорієнтованих програм навчальних дисциплін, де до кожного модуля поданий перелік компетентностей або компетенцій, які формуються через його опанування;
- проектування викладачем навчального процесу, яке передбачає розробку змісту лекцій, завдань для самостійної роботи студентів, методичних задач, що розв'язуються на лабораторних та практичних заняттях, навчальних проєктів, завдань проблемного характеру;
- використання сучасних методів і технологій навчання, що моделюють зміст діяльності вчителя: навчання у дискусії, рольові та імітаційні ігри тощо;
- проектування навчальної діяльності студентів як поетапної самостійної роботи, направленої на розв'язування проблемних ситуацій в умовах групового діалогічного спілкування за участю викладача;
- особистісного включення студента в навчальну діяльність.

Література:

1. Указ президента України № 344/2013 О Национальной стратегии развития образования в Украине на период до 2021 года: [Електрон. ресурс]. — Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/ru/documents/15828.html>

2. Гусак Н. В. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя технології в процесі фахової підготовки в педагогічних училищах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спеціальність 13.00.04 — «Теорія і методика професійної освіти» / Н. В. Гусак. — Чернігів : ЧНПУ, 2010. — 20 с.
3. Дем'яненко Н.М. Концепція компетентісно-професійного підходу в підготовці викладача вищого навчального закладу / Н.М. Дем'яненко // Реалізація європейського досвіду компетентісного підходу у вищій школі України: методологічний семінар. — К. : Педагогічна думка, 2009. — С. 322-332.
4. Кoberник О. М. Компетентісний підхід в технологічній освіті / О. М. Кoberник // Проблеми трудової і професійної підготовки : наук.-метод. зб. — Слов'янськ : СДПУ, 2008. — Вип. 12. — С. 10-16.
5. Комплекс нормативних документів для розроблення складових системи галузевих стандартів вищої освіти / [Укл. Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Л.О. Котоловець і ін. ; під заг. ред. В.Д. Шинкарука]. — К. : ІТЗО, 2008. — 68 с.
6. Сериков В.В. Природа педагогической деятельности и особенности профессионального образования педагога / В.В.Сериков // Педагогика. — 2010. — № 5. — С. 29-37.
7. Сидоренко В. К. Сутнісні характеристики професійної компетентності / В. К. Сидоренко // Трудова підготовка в закладах освіти. — 2004. — № 2. — С. 41-44.
8. Стешенко В.В. Система компетенцій в освітньо-професійній програмі підготовки вчителя технологій / В.В. Стешенко // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 13. Проблеми трудової і професійної підготовки : зб. науков. праць. — К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. — Вип. 6. — С. 190-195.
9. Електронний ресурс. — Режим доступу : <http://www/let.rug.nl/TuningProjekt/index.htm>.

У статті розкриті особливості компетентісного підходу у процесі підготовки майбутніх учителів технологій, охарактеризовано ознаки виявлення базових і загальнофахових компетентностей, а також виокремлено шляхи їх формування в майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: компетентісний підхід, професійні якості, освітньо-кваліфікаційна характеристика, фахова компетентність, учитель технологій.

В статье рассмотрен компетентностный подход в подготовке будущих учителей технологий, охарактеризованы признаки выявления базовых и общепрофессиональных компетенций, а также выделены пути их формирования в будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: компетентностный подход, профессиональные качества, образовательно-квалификационная характеристика, профессиональная компетентность, учитель технологий.

This article deals with a competency based approach to training future teachers technology described signs identifying the basic and general professional competencies and how they are allocated in the formation of future careers.

Keywords: Competentnostnyy Approach, professyonalnye qualities, obrazovatelno-kvalyfykatsyonnaya characteristic professyonalnaya competence, teacher technologies.

УДК 305+378:614.84

Л.М. Мандрик
м. Умань, Україна

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИХОВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах соціально-культурних, економічних і політичних трансформацій, притаманних сучасному українському суспільству, спостерігається тенденція нівелювання чоловічих і жіночих ролей у всіх сферах життєдіяльності, втрати цінності і значущості стосунків чоловіків і жінок, зниження рівня культури взаємин між статями. Отже, виникає гендерна проблематика в освіті як аспект утвердження гуманітарної парадигми в педагогіці. Проте українська педагогіка знаходиться лише на стадії включення гендерного підходу в методологію і галузь емпіричних досліджень, що сприятиме розвитку цілісності особистості, становленню чоловічої та жіночої індивідуальності, формуванню у юнаків та дівчат культури гендерних стосунків.

Як стверджує І. Мунтян у своєму дослідженні професійної підготовки студентів вищих педагогічних закладів, інтеграція гендерного підходу в національну систему вищої освіти на сучасному етапі є вкрай необхідною, оскільки гендерна збалансованість в українському суспільстві є одним із індикаторів його визнання як розвинутої держави, що орієнтується на європейський вибір.

Аналіз попередніх досліджень з цієї проблеми. Гендерній проблематиці в освіті